

Dünya

Ne Konuşuyor?

16-31 Temmuz 2025 | YIL: 4 / SAYI: 84

**Çok Kutupluluk Putin'in
Planladığı Gibi Gitmiyor**

**Siber İttifak Rus Siber
Suç Ağını Nasıl Çökertti?**

Çin'in Sessiz Savaşı

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Devlet Başkanı Şeyh Muhammed Bin Zayed'i resmî törenle karşılayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, BAE ile savunma, turizm, tarım ve ilaç sanayi gibi alanları kapsayan yedi mutabakat zaptına imza attı. 2016 yılından sonra iki ülke arasındaki ilişkiler gerilirken 2021 yılında Erdoğan'ın Abu Dabi'yi ziyaretiyle yumuşama başladı. 2023 yılında özellikle savunma alanında 20'nin üzerinde anlaşma yapıldı. Türk şirketi TUSAŞ ile BAE merkezli Calidus arasında savunma ve uzak teknolojileri ortaklığı kuruldu. 2024 yılında ikili ticaret hacmi 15 milyar doları aşarken, 2028 yılında bu miktarın 40 milyar dolara yükselmesi hedefleniyor.
- Uzun süredir Çin'in para birimi yuanın ABD doları karşısında değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ya da doların küresel para birimi rolünü devralıp alamayacağı tartışılıyor. Trump'ın uyguladığı kararsız politikalar ve küresel ticaret sistemindeki kırılmalıklar doların değer kaybetmesine neden oldu. Doların yerine yuanın geçeceği iddia edilse de Çin'in ekonomi verilerinde şeffaf olmaması ve rakamlarla oynaması nedeniyle yuana olan güvenirlilik azalmakta.
- Çin, ihracat yollarını geliştirme adına faaliyetlerini sürdürüyor. Rusya ile iş birliğini artırma ve transit ulaşım potansiyelinden yararlanmaya açık olduğunu belirten Çin, sınır ötesi seyahati kolaylaştırmayı ve stratejik ortaklığı zenginleştirmeyi hedefliyor. Putin, Kazakistan, Moğolistan, Çin ve Kuzey Kore ile olan devlet sınırlarına yeni erişim yolları inşa etmeyi planlıyor. Çin ise Rusya, Moğolistan, Vietnam ve Laos gibi komşuları ile bağlantı kuran modern demiryolu ağı inşa ederek bölgesel ticaret, ekonomik iş birliği ve küresel etkileşimi artırıyor.
- Küresel gıda fiyatlarındaki artışlar gıda enflasyonunu tetiklerken en çok dar gelirli ülke ekonomilerini etkiliyor. Dünya genelinde gıda fiyatları %35 artarken, ekonomideki ortalama fiyatlar %25 oranında artış gösterdi. Gıda fiyatlarındaki artışın nedenleri arasında COVID-19, Ukrayna-Rusya Savaşı, aşırı hava olayları vb. durumlar yer almakta. Yaşanan hadiseler tedarik zincirindeki akışı bozarken, tarımsal emtia fiyatlarını yükseltti. Ayrıca, artan enerji fiyatları, geniş mali harcamalar ve gevşek para politikaları ile mevcut durum daha da kötüleşti.

- İklim değişikliği sebebiyle hava sıcaklıkları normal seviyelerin üzerine çıkarken, özellikle şehir içi sıcaklıklar kritik noktalara ulaşıyor. Şehirler küresel ortalamanın iki katı daha fazla ısınıyor ve bu ısı artışı ekonomik seviyesi düşük bölgelerde daha çok hissediliyor. Uzmanlar, açık renkli yüzey kullanımı ve gölgelendirme uygulamaları sayesinde şehirdeki sıcaklığın düşebileceğini iddia ediyor. Örneğin Phoenix bölgesinde kullanılan yansıtıcı kaldırımlar yüzey sıcaklığını 7°C derece, Almeria bölgesinde beyaz badanalı seralar ise 1,6°C derece düşürdü. Sierra Leone’da artan sıcaklıklarla mücadele edebilmek adına son beş yıl içerisinde 1 milyondan fazla ağaç dikildi. Benzer uygulama ve stratejilerin hem şehirlerde görülen yüksek ısıların azaltılmasında hem de insanların sıcaklıklara karşı korunmasında etkili olabileceği ifade edildi.
- Filistin, küresel çapta en çok ampute çocuk nüfusuna sahip ülke olurken, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşanan silahlı çatışmalar sebebiyle binlerce çocuk ciddi şekilde zarar görmekte. Yayınlanan bir rapora göre 2025 yılında 33.000 çocuğa karşı ağır suçlar işlendi. Suçlar arasında askere alma, öldürme, sakat bırakma, kaçırma ve cinsel şiddet yer alıyor. Yaşanan ağır suçların özellikle Birleşmiş Milletler Barış Gücü’nde görevli askerler tarafından gerçekleştirildiği ifade ediliyor. Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Nijerya, Somali, Myanmar ve Sudan çeşitli suçlardan ciddi şekilde etkilenen ülkeler arasında yer alıyor. 2012-2022 yılları arasında silahlı çatışmalardan etkilenen çocuk sayısı iki kat artış gösterdi. Bahse konu dönemde 2 milyondan fazla çocuk hayatını kaybederken, 6 milyon çocuk sakat kaldı ve 45 milyon çocuk ise ciddi travmalara maruz kaldı.
- Temmuz ayı ortasında Rus merkezli bilgisayar korsanı grubu NoName057(16)’ya yönelik uluslararası Eastwood operasyonu düzenlendi. Yaklaşık 4.000’e yakın gönüllünün yer aldığı NoName057(16) grubu tarafından 2022 yılından günümüze kadar NATO üyesi ülkelere karşı 1.500’ün üzerinde DDos (Servis dışı bırakma) saldırısı gerçekleştirildi. Siber saldırılarda İsveç, Japonya ve Almanya gibi ülkelerin devlet kurumları ile özel şirketleri hedef alındı. Europol ve ENISA (Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı) öncülüğünde 19 ülkenin katılımıyla yürütülen operasyon sonucunda NoName057(16)’nın 100’den fazla sunucusu kapatıldı; Fransa ve İspanya’da iki kişi tutuklandı ve yedi kişi hakkında yakalama kararı çıkarıldı.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

16-31 Temmuz 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
1. Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri İlişkisinde Yeni Dönem / Al-Monitor (ABD).....	1
2. Çin'den Avrupa'ya Uzanan Demiryolu Ticareti / Xinhua Silk Road (Çin)	2
3. Brezilya ile Ticaret Savaşı: Trump'ın Gümrük Tehdidi Mantıklı Değil / The Independent Institute (ABD)	4
4. Singapur ve Hong Kong'un Ekonomik Başarısı / Mises Institute (ABD)	6
5. Rusya'nın Ekonomik Modeli Neden Artık İşlevsel Değil / Bruegel (Belçika)	7
6. Yapay Zekâ ve İşgücü: Mısır İşgücü Piyasasından Alınan Dersler / Observer Research Foundation (Hindistan)	9
7. Dolar Zayıf Ama Yuan Daha Zayıf / American Enterprise Institute (ABD)	10
8. Vietnam'ın Küresel Üretim Merkezi Olma Yolculuğu / Asia Competitiveness Institute (Singapur).....	11
B. POLİTİKA	14
1. Çok Kutupluluk Putin'in Planladığı Gibi Gitmiyor: Küresel Türbülânsta BRICS Zirvesi / PRIO (Norveç)	14
2. Çin'den M12 Mesajı: Rusya ile Bağlantılar Artacak / Global Times (Çin).....	15
3. Avrupa Güvenliğinde Birleşik Krallık, Fransa ve Almanya / Chatham House (Birleşik Krallık).....	16
4. Küresel Gıda Enflasyonu En Çok Düşük Gelirli Ülkeleri Etkiledi / FAO (İtalya).....	18
5. Rusya'nın Askeri Sanayisini Modernize Etme Çabası / Chatham House (Birleşik Krallık).....	20
6. Çin, Elektrikli Araçlar ve Endüstriyel Stratejiler / Center for Strategic & International Studies (ABD)	21
7. AB Bütçe Teklifi: Doğru Öncelikler, Yetersiz Vizyon / Bruegel (Belçika)	22
8. Birleşik Arap Emirlikleri ve Güney Kafkasya'da Köprü Kurmak / Emirates Policy Center (Birleşik Arap Emirlikleri)	24

C. ÇEVRE.....	26
1. Çin'in Sessiz Savaşı / Observer Research Foundation (Hindistan).....	26
2. Şehirler Isınırken Güçlü Altyapılar Sorunu Çözebilir / World Resources Institute (ABD)	27
3. Taraflar Konferansı (COP) ve Avustralya / The Australia Institute (Avustralya)	29
D. SOSYAL.....	31
1. Avustralya'da Göçmen Sorunu / Institute of Public Affairs (Avustralya)	31
2. İnsanlık Lekesi mi? / New Zealand Institute of International Affairs (Yeni Zelanda)	32
3. Şehirde Yaşanan Konut Krizi ve Hükümet Planı / Centre for Cities (Birleşik Krallık)	34
E. TEKNOLOJİ.....	35
1. Siber İttifak, Rus Siber Suç Ağını Nasıl Çökertti? / Center for Strategic and International Studies (ABD).....	35
2. Güney Çin'de Kanser Tedavisinde Atılım / Chinese Academy of Sciences (Çin).....	36
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	38

A. EKONOMİ

1. Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri İlişkisinde Yeni Dönem / Al-Monitor (ABD)

2023 yılı temmuz ayından bu yana ilk kez Ankara’da bir araya gelen Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayed, aralarında savunma, turizm, tarım ve ilaç sanayi gibi alanları kapsayan yedi mutabakat zaptına imza attı. Görüşmelere iki ülkenin üst düzey isimleri katılırken, ekonomi ve teknoloji alanlarında kaydedilen ilerlemeler vurgulandı. Buluşma, iki liderin 2023 yılında kurulan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi’nin ilk oturumuna eş başkanlık etmesiyle kurumsal boyut kazandı.

2016 yılında yaşanan darbe girişimi sonrası gerginleşen ilişkiler, Erdoğan’ın 2021’deki Abu Dabi ziyaretiyle yeni bir sayfaya geçti. Özellikle 2023 itibarıyla savunma alanında yoğunlaşan iş birliğiyle iki ülke 20’den fazla anlaşma yaptı. Türk şirketi TUSAŞ ile BAE merkezli Calidus arasında savunma ve uzay teknolojileri ortaklığı kuruldu. Akademisyenlere göre, ilişkiler artık rekabetten ziyade karşılıklı stratejik çıkarlara dayanmakta. Şeyh Muhammed’in ziyareti, darbe girişiminin yıldönümünü takip etmesi açısından da simgesel bir anlam taşımakta.

Liderler görüşmede Suriye’deki son gelişmeleri de ele aldı. Beşar Esad rejiminin çöküşünün ardından Suriye’nin yeniden yapılanması için Körfez fonlarının önem kazanması, iki başkent arasında ortak zemin oluşmasına yol açtı. BAE, Tartus Limanı’nda altyapı çalışmaları için 800 milyon dolarlık anlaşma imzalarken, Suriye Devlet Başkanı Şara da son haftalarda hem Türkiye’yi hem BAE’yi ziyaret etti. İran’ın bölgedeki etkisinin azalmasıyla doğan stratejik boşluğu Ankara ve Abu Dabi birlikte doldurmaya çalışıyor. Akademisyen Abdulla’ya göre iki ülke Suriye konusunda %90 oranında aynı görüşü paylaşıyor.

Güney Kafkasya’daki barış süreci de görüşme gündemindeydi. BAE, Ermenistan ve Azerbaycan liderlerini aynı masa etrafında buluştururken, Ankara bu süreci kendi normalleşme politikasına bağlıyor. Emirlik’in arabuluculuk rolü, Türkiye’nin çıkarlarıyla

örtüşen bölgesel bir pozisyona işaret ediyor. Libya gibi çatışmalı bölgelerde de tutumlar yakınlaştı; BAE, Trablus merkezli hükümete karşı General Hafter'e verdiği desteği sınırlandırırken, Türkiye daha dengeli bir yaklaşım benimsedi.

Farklılıklara rağmen ortak çıkarlara dayanan ilişkiler ekonomik açıdan da derinleşti. 2024 yılında ikili ticaret hacmi 15 milyar doları aştı. 2023 yılında imzalanan CEPA anlaşmasıyla ticaretteki malların %80'inden fazlasında gümrük vergileri azaltıldı ya da kaldırıldı. Hedef, 2028'e kadar karşılıklı ticareti 40 milyar dolara çıkarmak. Analistlere göre dış politika artık daha çok ekonomik çıkarlara hizmet ediyor.

Kaynak: The Turkish Presidency

Erişim: <https://www.al-monitor.com/originals/2025/07/uae-leader-visits-turkey-emphasizing-shift-rivalry-regional-alignment>

Anahtar Kelimeler: Birleşik Arap Emirlikleri, Savunma, Siyaset, Suriye, Türkiye.

2. Çin'den Avrupa'ya Uzanan Demiryolu Ticareti / Xinhua Silk Road (Çin)

Çin-Avrupa arası yük trenleri küresel ticareti dönüştürüyor; daha fazla şirket bu hizmeti kullanarak küresel tedarik zincirine entegre oluyor. Çin'in kuzeybatısındaki Shaanxi Eyaleti'nde yer alan Xi'an, Çin-Avrupa tren hizmetinin önemli bir merkezi hâline geliyor.

Xi'an'daki Geely akıllı üretim otomobil fabrikasında tamamen otomatik üretim hatlarıyla 2025'in ilk beş ayında 142.000 araç üretildi. Bu araçların toplam değeri 15,7 milyar yuani (yaklaşık 2,2 milyar ABD dolar) buldu.

Bu üretim çıktısı, eyalet genelinde bir otomotiv ekosistemi oluşturarak 21 parça tedarikçisinin büyümesine ivme kazandırdı. Fabrikanın konumu ile tren hizmetinin verimliliği birleşince Geely için sorunsuz bir ihracat yolu ortaya çıktı.

Xi'an Aiju Tahıl ve Yağ Sanayi Grubu da tren hizmetinden faydalanan şirketlerden birisi. Kazakistan ve Çin'de tarımsal lojistik ve işleme bölgeleri kuran grup, 2015 yılından bu yana Kazakistan'a yatırım yaparak yurt dışında ekim üssü kuran ilk Shaanxi şirketi oldu.

Xi'an'daki Aiju sağlıklı yaşam deneyim merkezinde Orta Asya balı, bisküvi, dondurma ve elma suyu gibi ürünler sergileniyor. Aiju Genel Müdür Yardımcısı Wang Fang, "Bu ürünler Çin'e Çin-Avrupa yük treniyle geliyor. Uluslararası ticareti destekliyor ve yeni iş fırsatları oluşturuyor." diyor.

Kaynak: Li Yibo

2025'in ilk yarısında Aiju tren hizmeti aracılığıyla yaklaşık 100.000 ton yemlik buğday ithal etti. Şirketin iş modeli artık siparişleri ortak ekimle ilişkilendiriyor ve Kazakistan'ın un tekliflerini Çinli tüketicilerle hassas biçimde eşleştiriyor.

10 Haziran’da, Kazakistan’ın en büyük kenti Almatı’daki Xi’an-Kazakistan Terminali resmen hizmete açıldı. Xi’an Uluslararası Liman Grubu’na göre bu bağlantı, “noktasal” yapıdan “merkezden merkeze” modele geçerek “tam konteynerle gidiş, tam konteynerle dönüş” döngüsünü hayata geçirdi.

Kuruluşundan bu yana geçen on yılı aşkın sürede Xi’an merkezli Çin-Avrupa tren hizmeti 18 uluslararası hat başlattı. Hizmetin güzergâhları çeşitlenirken servis kalitesi de arttı. Başlangıçta yılda 100’den az tren çalışıyordu; 2024’te sayı 4.985’e ulaştı. Bu hizmet, Xi’an’ın dış ticaret büyümesinde temel bir itici güç hâline geldi. Çin Devlet Demiryolları Grubu’nun verilerine göre Xi’an hattı, son yedi yıldır tren sayısı, yük hacmi ve doluluk oranı gibi temel göstergelerde ülke liderliğini sürdürmekte.

Erişim: <https://en.imsilkroad.com/p/346670.html>

Anahtar Kelimeler: Avrupa, Çin, İhracat, Ticaret, Üretim.

3. Brezilya ile Ticaret Savaşı: Trump’ın Gümrük Tehdidi Mantıklı Değil / The Independent Institute (ABD)

Trump, Lula yönetiminin muhaliflere yönelik baskısını gerekçe göstererek Brezilya’dan yapılan ithalatlara %50 vergi uygulayacağını duyurdu. Ancak bu adım siyasi elitleri cezalandırmaktan çok, ABD halkına ve Brezilyalı işletmelere zarar verecek. Trump yönetimi Eski Başkan Jair Bolsonaro’nun Lula’ya yönelik darbe planı iddialarıyla suçlanmasını ve 2030 yılına kadar adaylığının yasaklanmasını haksız buluyor. Gerçeğin ne olduğu tam olarak bilinmese de Yüksek Mahkeme yıllardır muhaliflerin ifade özgürlüğünü kısıtlamakta ve onların hayatlarını zorlaştırmaktadır. Fakat bunların hiçbirisi ekonomisi zaten kötü olan Brezilya’ya karşı ticari savaş başlatmak için geçerli bir sebep olarak kullanılamaz. Ayrıca Trump, ABD’nin Brezilya’ya karşı ticaret açığına sahip olduğunu savunuyor. Ancak ABD, en az on beş yıldır Brezilya’ya karşı ticaret fazlasına sahip. 2024 yılında ABD’nin Brezilya’ya karşı mal ticaretinde 7,4 milyar dolarlık bir fazlası var (önceki yıla göre %32 artış). Hizmetleri de dahil edersek ticaret fazlası neredeyse 4 katına çıkıyor.

Uluslararası anlaşmalara göre her ülke sınırlı seviyede gümrük vergisini arttırabilme imkanına sahip, ancak Trump anlaşmaları ihlal etmekte. Trump'ın vergiyi artırması arkadaşı Bolsonaro'ya zarar verirken diğer tarafta Lula'nın güçlenmesine sebep oluyor. Trump'ın birtakım ürünlere ve ülkelere uygulamış olduğu gümrük vergilerinin ABD'de enflasyonu arttırmadığına dair iddiaları bulunuyor. Ancak mevcut göstergeler tam tersini işaret ediyor.

Bir süredir yabancı ithalata bağımlı ABD şirketleri, fiyatları düşürerek ithalat vergilerine karşı koymaya çalışıyorlar. Ancak, yüksek kâr marjları elde etmeyen çok sayıda küçük ve orta ölçekli şirket için durum sürdürülebilir değil. ABD, ham petrol, çelik, demir, soya fasulyesi, kahve vb. dahil olmak üzere Brezilya'dan mineral yakıt gibi ürünlerin ithalatına bağımlı. İthalatın daha pahalı hale gelmesi, Brezilya'nın misilleme önlemlerinin ABD'li ihracatçıları zor durumda bırakmasının yanı sıra, ABD'li tüketicileri de olumsuz etkileyecek.

Kaynak: Levy Marchetto

Erişim: <https://www.independent.org/article/2025/07/18/trade-war-brazil-trumps-tariff-threat/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Brezilya, Gümrük Tarifesi.

4. Singapur ve Hong Kong'un Ekonomik Başarısı / Mises Institute (ABD)

Hong Kong'da John James Cowperthwaite gibi yöneticiler, devlet müdahalesine karşı çıkarak kaynak dağılımını piyasaya bıraktı. 1950'li ve 60'lı yıllarda Şanghay'dan göç eden Çinli girişimciler, devletin kısıtlamadığı bir ortamda sanayi ve finansı canlandırdı. Singapur'da ise Çinli girişimciler dışlanarak devlet bağlantılı şirketler ve çok uluslu firmalar teşvik edildi. Yerel girişimciliğin gelişmemesi, bağımlılık kültürünün oluşmasına yol açtı. Toplam Faktör Verimliliği (TFP) verileri, Hong Kong'un uzun vadede daha verimli olduğunu gösteriyor.

1964–1997 yılları arasında Hong Kong'un TFP'si %39,13 artarken, Singapur'un TFP'si düştü. Bu dönemde Hong Kong'un TFP'si Singapur'dan %46,9 daha yüksekti. 1997 sonrası dönemde Hong Kong'un TFP düşüşü %18,66 iken Singapur'un %5,39 ile sınırlı kaldı. Ancak Singapur'un eğitim, Ar-Ge ve altyapı yatırımları dikkate alındığında verimlilikteki bu fark dikkat çekici hale gelmekte.

İnovasyon verimliliği açısından da Hong Kong öne çıkıyor. 2013 yılında Ar-Ge odaklı firma sayısı Singapur'un altı katına ulaştı. Singapur, Ar-Ge yatırımlarına rağmen küresel inovasyon verimliliği sıralamasında 2013–2015 arasında ilk 100'e giremedi. Cheang'e göre, özgürlükten yoksun müdahaleci ortamlar inovatif dinamizmi bastırıyor. Singapur'daki sansür yasaları ve bürokratik sanat politikaları da inovatif alanlarda gelişimi engelliyor.

Singapur'un inovasyon faaliyetlerinin çoğu yabancı şirketlerce yürütülüyor. Patent başvurularının büyük kısmı yabancılara ait. Yerli girişimciler devlet hibelerine bağımlı kalıyor ve ticarileştirme oranı düşük kalıyor. Cheang, gerçek inovasyonun izin verilen değil, serbestçe ortaya çıkan fikirlerle mümkün olduğunu savunuyor. Hong Kong, inovatif sektörler karşılaştırıldığında yine de avantajlı konumda. Sanat, müzik, film ve yayıncılıkta daha fazla ihracat ve daha geniş işgücü var. Singapur, büyük devlet desteğine rağmen geride kalıyor.

Cheang, girişimci kapitalizm ile devlet kapitalizmi ayrımı yapıyor. Singapur'da GSYH'nın yalnızca %44'ü KOBİ'lerden geliyor; bu oran OECD ortalamasının oldukça altında. Hong Kong'da ise devletin rolü daha sınırlı ve KOBİ'ler daha büyük katkı sağlıyor. Sonuç olarak,

Hong Kong'un serbest girişim temelli modeli, Singapur'un disiplinli kalkınma stratejisine göre daha sürdürülebilir bir dinamizm sunuyor. Cheang, düzenlemeden değil özgürlükten doğan refahı savunarak, ekonomik kalkınma anlayışına felsefi bir yorum getiriyor.

Kaynak: Mises

Erişim: <https://mises.org/mises-wire/economic-success-singapore-and-hong-kong>

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Hong Kong, İnovasyon, Kalkınma, Yatırım.

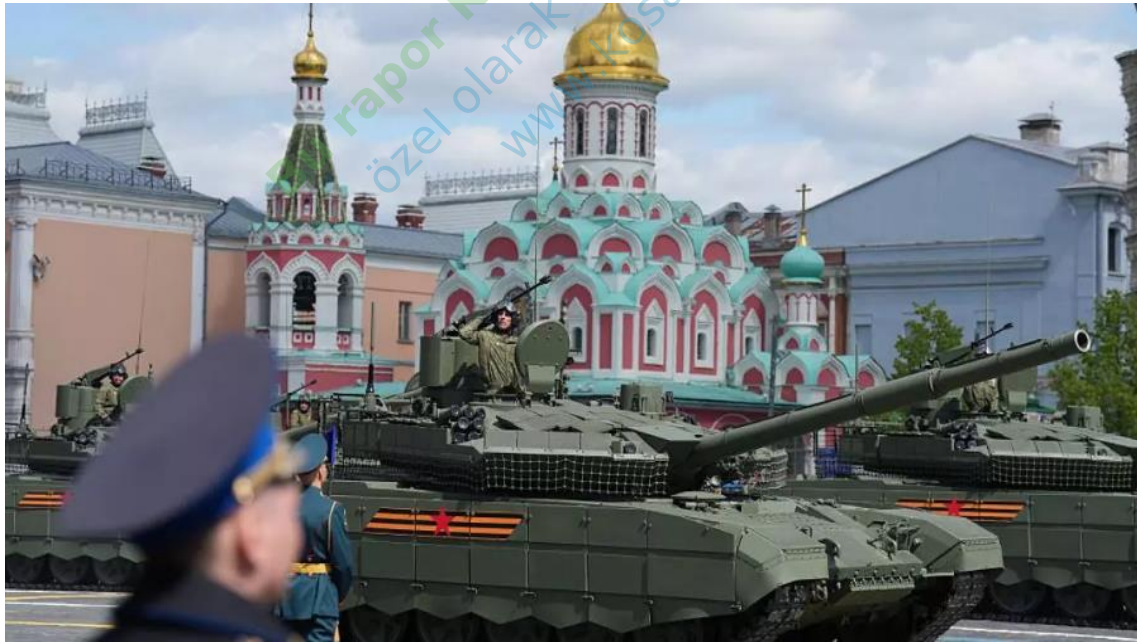
5. Rusya'nın Ekonomik Modeli Neden Artık İşlevsel Değil / Bruegel (Belçika)

Haziran ayında düzenlenen St. Petersburg Ekonomi Forumu'nda, Rus ekonomi yönetimi ülkenin giderek derinleşen ekonomik sıkıntılarını tartıştı. Ekonomi Bakanı Reşetnikov, resesyon ihtimalini kabul etti. Ukrayna'nın işgali sonrası ekonomide yaşanan dönüşüm, militarizasyon etkilerini daha görünür hâle getirdi. 2022 yılında GSYH %1,4 oranında daraldı; bu oran, daha önce Rusya Merkez Bankası tarafından tahmin edilen %8'in oldukça altında. 2023 ve 2024 yıllarında ekonomi %4,1 büyümeye gösterdi, fakat büyümenin motoru büyük ölçüde askeri harcamalardı. İşsizlik %2,3'e gerileyerek tarihin

en düşük seviyesine ulaştı; ücretler ve enflasyon hızla arttı. Merkez Bankası faiz oranını Ekim 2023'te %21'e çıkardı, ardından Haziran 2025'te %20'ye çekti.

2025'in ilk çeyreğinde büyüme %1,4'e geriledi; çeyrek bazda ekonomi %0,6 oranında daraldı. Madencilik, ticaret ve gayrimenkul gibi sektörlerde küçülme yaşandı. Satın Alma Yöneticileri Endeksi Mayıs'ta 50,2 ile daralma sınırında kaldı. Aynı dönemde, federal bütçe açığı 3,4 trilyon rubleye (yaklaşık 37 milyar €) ulaşarak yıllık hedefin %90'ına yaklaştı. Petrol fiyatlarının varil başına 51 \$ civarında seyretmesi, bütçe gelirlerini olumsuz etkiledi. 2025 yılı Ocak-Mayıs döneminde petrol ve doğalgaz gelirleri yıllık bazda %14 düşerken, kamu harcamaları %21 oranında arttı. Açık, 2024'e kıyasla beş kat, 2023'e kıyasla %12 daha fazla oldu.

Ulusal Refah Fonu'nun likit varlıkları %71 azalarak 2,8 trilyon rubleye (30,5 milyar avro) düştü. Rusya yerli tahvil satışlarına yönelerek bütçe finansmanı sağladı; yılın ilk yarısında 2 trilyon rublelik tahvil ihraç edildi. Merkez Bankası, enflasyonu kontrol ederken kredi akışını askeri önceliklere yönlendirmeye çalıştı.

Kaynak: Bruegel

Rusya'nın ekonomik geleceği, petrol fiyatlarına, yaptırımlara ve Batılı ülkelerin politikalarına bağlı. Yapısal reformlar olmaksızın, sürdürülebilir büyüme alanı daralıyor. Putin'in 2023'teki dönüşüm vaatleri gerçekleşmedi; aksine ekonomi daha fazla kontrol, düşük kalite ve artan fiyatlarla karşı karşıya kaldı. Ekonomik baskılar sürdükçe Moskova

ya strateji değişikliğine gidecek ya da kaynak yetersizliği içinde savaş pozisyonunu gözden geçirmek zorunda kalacak.

Erişim: <https://www.bruegel.org/analysis/why-russias-economic-model-no-longer-delivers>

Anahtar Kelimeler: Bütçe, Ekonomi, Rusya, Savaş.

6. Yapay Zekâ ve İşgücü: Mısır İşgücü Piyasasından Alınan Dersler / Observer Research Foundation (Hindistan)

Mısır, geniş bir genç işgücü nüfusuna sahip olmasına rağmen ülkedeki sektörler doğru becerilere sahip yetenekleri bulmakta zorluk yaşıyor. Bu zorluklar, mezunların becerileri ile işverenlerin talepleri arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanan yapısal işsizlikten doğuyor. Eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki kopukluk, çevrimiçi iş ilanları gibi yeni veri kaynakları kullanılarak anlaşılabilir.

Kaynak: Freepik

Mısır Ekonomik Araştırmalar Merkezi, yapay zekâ destekli bir sistem geliştirerek 350.000'den fazla çevrimiçi iş ilanını analiz ediyor. Bu analiz, sektörel ve coğrafi

eşitsizlikleri, eğitim ve deneyim gereksinimlerindeki paradoksları ortaya koyuyor. Örneğin, yeni mezunlar için bile deneyim gerektiren giriş seviyesi pozisyonlar, işgücü piyasasında bir "deneyim tuzağı" oluşturuyor.

Gelecekteki işgücü riskleri değerlendirildiğinde, yapay zekânın rutin işleri otomatikleştirerek deneyimsiz profesyoneller için daha da büyük engelleri ortaya çıkaracağı görülüyor. Bu da yeni kariyer yollarının oluşturulmasını gerektiriyor. Özellikle üniversite-sanayi iş birlikleri ve çıraklık programları gibi yapısal reformlara ihtiyaç duyuluyor.

Sonuç olarak, Mısır'ın işgücü piyasası yapısal bir uyumsuzluktan mustarip ve bu sorunları çözmek için teknoloji, eğitim ve esnek çalışma modelleri üzerine stratejik müdahaleler gerekiyor.

Erişim: <https://www.orfonline.org/research/an-ai-blueprint-for-the-future-of-work-lessons-from-egypt-s-labour-market>

Anahtar Kelimeler: Mısır, İşgücü, Yapay Zekâ.

7. Dolar Zayıf Ama Yuan Daha Zayıf / American Enterprise Institute (ABD)

Dolar bu yıl önemli ölçüde değer kaybetti. Bu düşüşte, ABD'nin izlediği kararsız politikalar ve küresel ticaret sistemine olan güvenin azalması etkili oldu. Yerine geçebilecek para birimleri arasında Çin yuani öne çıksa da yuan da değer kaybetmekte ve küresel kullanımı azalmakta. Ayrıca, Çin'in ekonomi verilerinde şeffaf olmaması ve bazı rakamları olduğundan farklı gösterdiğine dair iddialar, yuanın güvenilirliğini sorguluyor.

Çin'in geçtiğimiz yılın üçüncü çeyreğinde cari fazlasının ikinci çeyreğe göre 100 milyar dolar artması ve neredeyse önceki üç çeyreğin toplamına eşit olması merak konusu oldu. Toplamda 486 milyar dolarlık cari fazlaya karşılık, resmi rezervler sadece 85 milyar dolar artmış görünüyor. Devlet Döviz İdaresi ise açıklığı açıklayamıyor. Bu durum, Çin'in ekonomi verilerine olan güveni daha da zedeliyor. Açığın büyük kısmı "diğer yatırımlar" kategorisinden geliyor.

Ayrıca bu kategorideki büyük miktarlar her çeyrek farklı alt başlıklarda görünüyor bu da firmaların ve bireylerin farklı yollar deneyerek sermayeyi kaçırmaya çalıştığını düşündürüyor. Yabancıların hazine menkul kıymetlerine ilişkin olarak Çin hisselerinin 2024'ün ortasından 2025'in başına kadar Cayman Adaları'nda 130 milyar dolarlık artışı ve ABD'deki Çin'e ait mevduatların 100 milyar dolar artması gibi bilgiler bir araya getirildiğinde, Çin'in ödemeler dengesinden kaybolan dövizlerin büyük kısmının ABD'ye gittiğini söylemek abartı olmaz. Böylelikle gizem büyük ölçüde açıklığa kavuşabilir. Eğer bu para özel sektör kaynaklıysa, Çinlilerin dolara olan güveninin sürdüğünü gösteriyor. Eğer devlet kaynaklıysa, bu da Pekin'in doları desteklemeye devam ettiğini gösterir. Her iki durumda da Çin'in davranışlarından dolayı yuan dolara alternatif olmaktan oldukça uzak.

Erişim: <https://www.aei.org/foreign-and-defense-policy/dollar-weakness-but-more-yuan-weakness>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çin Döviz, Yuan.

8. Vietnam'ın Küresel Üretim Merkezi Olma Yolculuğu / Asia Competitiveness Institute (Singapur)

Son yıllarda ABD – Çin ticaret savaşı ve Covid-19 gibi küresel krizler, üretim merkezlerinin yeniden şekillenmesine neden oldu ve Vietnam'ı dost ülkelerde üretim (friendshoring) ile yakın coğrafyada üretim (nearshoring) stratejileri açısından önemli bir nokta hâline getirdi. Vietnam ekonomisi son yirmi yılda %6'nın üzerinde yıllık büyüme gösterdi; ihracatın Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) içindeki payı 1988'de %4 iken 2022'de %94'ü aştı. Artış, ülkenin küresel şoklara karşı dayanıklılığını ortaya koydu. 1986'daki Doi Moi reformlarıyla sanayi sektörlerine yönelen Vietnam, bugüne kadar üç doğrudan yabancı yatırım (DYY) dalgası yaşadı. Yıllık yatırım girişleri neredeyse sıfırdan 18 milyar ABD dolarına ulaşarak GSYH'nin %4 ila %6'sını oluşturdu.

Yatırımların %42,7'si Güney Ana Ekonomik Bölge'ye, %29,4'ü ise Kuzey Ana Ekonomik Bölge'ye yöneldi. Doğu Asya, DYY'nin ana kaynağı konumunda: 1998–2023 döneminde sermayenin %18'i Güney Kore, %16'sı Singapur ve %16'sı Japonya menşeli. 2016 sonrası

dönemde artan friendshoring eğilimleriyle Samsung ve Intel gibi firmalar Vietnam'daki yatırımlarını genişletti. Toplam DYY'nin %60'ı üretim sektörüne yöneldi.

Buna karşın üretimdeki artış, düşük katma değerli montaj faaliyetlerine dayanıyor. Ülke, Çin'den ithal edilen bileşenlere büyük ölçüde bağımlı. "Gülen eğri" teorisine göre en yüksek kazanç tasarım, Ar-Ge ve markalaşma gibi aşamalarda gerçekleşiyor fakat Vietnam bu alanlarda geride kalıyor. Çin ile yapılan karşılaştırmalar, Vietnam'ın daha çok lojistik yatırımları çekmesine rağmen Çin'in yüksek katma değerli Ar-Ge yatırımlarında açık üstünlük sağladığını gösteriyor. Elektrikli ekipman, makine, tekstil ve mobilya sektörlerinde yerli katma değer oranları %50'nin altında kaldı.

Kaynak: Vietnam Real Estate

Vietnam'ın sahip olduğu yaklaşık 100 milyonluk genç işgücü, yüksek işgücüne katılım oranı ve Çin'e kıyasla daha düşük ücretler, üreticiler için cazip koşullar oluşturuyor. Coğrafi yakınlık, düşük kurumlar vergisi, arazi teşvikleri ve geniş serbest ticaret ağı da yatırım ortamını destekliyor. Ancak demografik yapı hızla yaşlanıyor; 2050'de nüfusun %20'sinden fazlasının 65 yaş üstü olacağı tahmin ediliyor. Üretim sektöründe yüksek vasıflı işçilerin oranı yalnızca %5,3 düzeyinde. Ar-Ge yatırımlarının düşük olması, Vietnam'ın değer zincirinde yükselmesini engelliyor. Ayrıca yönetim sorunları, bürokrasi, yolsuzluk ve idari karmaşıklık yatırımcıların çekincelerini artırıyor.

Vietnam'ın küresel üretim merkezi olma hedefinin gerçekleşmesi, düşük katma değer tuzağının aşılması, işgücünün nitelikli hâle gelmesi ve yüksek teknoloji yatırımlarının teşvik edilmesine bağlı. Bürokratik süreçlerin sadeleştirilmesi, daha şeffaf ve etkili bir yönetim sistemiyle desteklenmeli. Kritik sektörlerde Çin'e olan bağımlılığın azaltılması ve tedarik zincirlerinin çeşitlendirilmesi, Vietnam'ın gelecekteki konumunu belirleyecek. Sonraki aşamaya geçiş için yalnızca üretim artışı değil, teknoloji yoğunluklu ve inovatif sektörlerde stratejik ilerleme şart.

Erişim: <https://aciperspectives.com/2025/07/23/vietnams-manufacturing-leap-will-it-become-the-worlds-next-factory/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Vietnam, Çin, Ticaret, Ekonomi.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

B. POLİTİKA

1. Çok Kutupluluk Putin'in Planladığı Gibi Gitmiyor: Küresel Türbülânsta BRICS Zirvesi / PRIO (Norveç)

BRICS, gelişmekte olan ülkelerin uluslararası konularda daha fazla söz sahibi olmasını isteyen ülkelerden Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in 2006 yılında kurduğu bir kuruluştur. 6-7 Temmuz tarihleri arasında Rio de Janeiro'da gerçekleşen BRICS Zirvesi, küresel ortamdaki karışıklıklar nedeniyle beklenen ilgiyi görmedi. Rusya'nın Kazan şehrinde gerçekleşen önceki zirveye nazaran daha sade geçen toplantı, Küresel Güney ülkeleri arasındaki ilişkileri analiz etmeye imkân sağlamakta.

Kaynak: Wagner Meier

Brezilya Devlet Başkanı Lula da Silva, BRICS ülkelerinin Batı karşıtı bir duruş göstermediğini belirtirken buna karşılık Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Batı merkezli dünya düzenine sert bir şekilde karşı çıkıp çok kutupluluğu öne sürüyor.

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısı birçok Afrika Asya ve Latin Amerika ülkesi tarafından kınanıyor. Putin'in bu savaşı sürdürme ısrarı, ülkesinin uluslararası itibarını zedeliyor. Bu ısrar, arabuluculuk teklif eden Türkiye de dahil olmak üzere birçok Batı dışı devleti çaresiz bırakıyor. Putin, Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin tutuklama emri

nedeniyle zirveye katılamıyor ve bu durum Rusya'nın Küresel Güney'e ait olmadığını ortaya çıkarıyor.

Putin ABD Başkanı Donald Trump ile kişisel bir bağ kurmaya çalışırken, Trump bu yaklaşımı dikkate almıyor. Trump BRICS'i 'anti-Amerikan' olarak yorumlarken Lula ise eleştirileri sorumsuzca buluyor. Trump'ın saldırgan ve tek yönlü yaklaşımı ABD'nin küresel liderliğine zarar verirken Çin gibi ülkeler ise öne çıkıyor. NATO zirvesi güçlenmeye devam ederken Batı Afrika, Asya ve Latin Amerika'da sorunlar çözümsüz kalıyor. Çok kutupluluk yaygın bir hale gelirken, devletler arası anlaşmazlık ve rekabet her geçen gün artıyor.

Erişim: <https://www.prio.org/comments/1797>

Anahtar Kelimeler: BRICS, Çin, Putin, Trump.

2. Çin'den M12 Mesajı: Rusya ile Bağlantılar Artacak / Global Times (Çin)

Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Lin yaptığı açıklamada, Çin'in ulaştırma alanında Rusya ile iş birliğini artırma ve transit ulaşım potansiyelinden yararlanmaya açık olduğunu, böylece sınır ötesi seyahati kolaylaştırmayı, karşılıklı turist seyahatini artırmayı ve iki ülke arasındaki stratejik ortaklığı yeni bir dönem için daha da zenginleştirmeyi hedeflediklerini belirtti.

Ek olarak Putin'in M-12 Otoyolunun doğu kesiminde yeni otoyollar inşa etme planı ve otoyolun iki ülke arasında turizm ve lojistik gelişimine etkisi hakkındaki sorular da yanıtladı. Otoyol, Batı Avrupa-Batı Çin Uluslararası Transit Koridoru'nun bir parçası ve Rusya'nın Çin, Kazakistan, Moğolistan ve Kuzey Kore sınırlarına kadar uzanmakta.

TASS'ın (Sovyet Telgraf Ajansı) bildirisine göre Putin, Kazakistan, Moğolistan, Çin ve Kuzey Kore ile olan devlet sınırlarına yeni erişim yolları inşa etmeyi planlamakta. Ayrıca Putin, M-12 Doğu bölümünün açılış töreninde yolun Tyumen'e kadar (Rusya'da bir kent) uzatılmasını ve Sibiry ile Uzak Doğu'nun karayolu ağına entegre edilmesi gerektiğini vurguladı.

Çin, Rusya, Moğolistan, Vietnam ve Laos gibi komşularıyla bağlantı kuran modern demiryolu ağı inşa ederek bölgesel ticaret, ekonomik iş birliği ve kültürel etkileşimi artırıyor. Hızla artan sınır ötesi demiryolu hattı, güzergâh üzerindeki şehirlerin kalkınmasına katkı sağlıyor.

Kaynak: China's Ministry of Foreign Affairs

Erişim: <https://www.globaltimes.cn/page/202507/1338594.shtml>

Anahtar Kelimeler: Altyapı, Çin, Rusya.

3. Avrupa Güvenliğinde Birleşik Krallık, Fransa ve Almanya / Chatham House (Birleşik Krallık)

Almanya Şansölyesi Friedrich Merz, Londra ziyareti sırasında Birleşik Krallık Başbakanı Keir Starmer ile bir araya gelerek Birleşik Krallık- Almanya dostluk antlaşmasını imzaladı. Bu görüşme, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Londra ziyaretini takip etti ve E3 formatının –Fransa, Almanya ve Birleşik Krallık- Avrupa güvenliğinde yeniden merkezî bir rol üstlenmeye başladığını gösterdi. Brexit'e rağmen bu yapı, Avrupa güvenlik mimarisinin yeniden kurgulanmasında önemli bir aktör hâline geldi.

Birleşik Krallık-Almanya arasındaki ilişkiler, Brexit sonrasında zayıfladı. 2016 yılında Almanya'nın en büyük üçüncü ticaret ortağı olan Birleşik Krallık, 2024 itibarıyla dokuzuncu sıraya geriledi. Eğitim ve iş birlikleri de etkilendi; Almanya'dan Birleşik Krallık'a okul değişim programlarında %80'in üzerinde düşüş yaşandı. Bu gerilemenin ardından ilk yapıcı adımlar, SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi) ile İşçi Partisi arasında artan yakınlaşmayla atıldı. 2024 yılı ağustos ayında Starmer ve dönemin Şansölyesi Olaf Scholz, dışişleri bakanlarına kapsamlı bir dostluk antlaşması hazırlanması talimatı verdi. Scholz Hükümeti'nin Kasım 2024'te dağılmasıyla süreç aksasa da yeni yönetim süreci hızla tamamlandı. Merz'in Birleşik Krallık'ı güvenlik ortağı olarak konumlandırması özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı ve transatlantik ilişkiler bağlamında önem kazandı.

Yeni dostluk antlaşması, ikili ilişkileri derinleştirecek siyasi bir yapı sunuyor. Her iki yılda bir düzenli zirvelerin gerçekleştirilmesi planlanıyor. Antlaşma altı iş birliği alanı içeriyor: diplomatik koordinasyon, savunma ve güvenlik, iç güvenlik ve yasa dışı göç, ekonomik ilişkiler ile bilimsel iş birliği, toplumlar arası temaslar ve enerji-iklim politikaları. Son dört başlık, Avrupa Komisyonu ile koordinasyon içinde şekillendirildi.

Kaynak: Frank Augstein

Savunma başlığı, antlaşmanın en kapsamlı bölümünü oluşturuyor. 2023 yılında imzalanan Trinity House Antlaşması üzerine inşa edilen bu bölüm, savunma sanayi

projelerinde derin iş birliğini, ihracat koordinasyonunu, NATO'nun doğu kanadı ve Kuzey Denizi'ndeki operasyonel iş birliklerini kapsıyor. Ayrıca, ikili karşılıklı savunma taahhüdü içeren maddeler dikkat çekiyor.

Sonuç olarak antlaşma, Birleşik Krallık- Almanya ilişkilerinin yeniden normalleşmesini sağlarken, E3 formatında üçlü güvenlik iş birliğini güçlendiriyor. Fransa-Almanya Élysée ve Aachen antlaşmaları ile Birleşik Krallık- Fransa Lancaster House Antlaşması'na ek olarak bu yeni düzenleme, Avrupa'nın üç büyük gücünü bağlayan kapsamlı bir güvenlik üçgeni oluşturdu.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/07/after-brexite3-new-treaty-puts-uk-germany-and-france-back-heart-european-security>

Anahtar Kelimeler: Almanya, Diplomasi, Fransa, Birleşik Krallık, Politika.

4. Küresel Gıda Enflasyonu En Çok Düşük Gelirli Ülkeleri Etkiledi / FAO (İtalya)

Küresel gıda fiyatlarında devam eden artış trendi gıda güvenliği ve beslenme noktasında özellikle düşük gelirli ülkeleri önemli ölçüde etkiledi. FAO Genel Direktörü QU Dongyu "Talep ve arzı her seviyeden ele alan bir dizi dengeli eyleme ihtiyacımız var." dedi.

2020 yılından günümüze gıda fiyatları devamlı olarak genel enflasyon düzeyini aştı. Tarım piyasalarında artan oynaklık gıda ve tarım pazarındaki baskıları yansıtmakta. 2023 yılında gıda enflasyonu %13,6'ya ulaşarak manşet enflasyonu 5,1 puan aştı. Dünya genelinde gıda fiyatları %35 oranında artarken ekonomideki ortalama fiyatlar %25 artış gösterdi.

Gıda fiyatlarındaki artış dışsal kombinasyonlara bağlanabilir. Örneğin, COVID-19, Ukrayna Savaşı ve aşırı hava olayları. Yaşanan hadiseler tedarik zincirini bozarken diğer tarafta tarımsal emtia fiyatlarını yükseltti. Artan enerji fiyatları, geniş mali harcamalar ve gevşek para politikaları ile mevcut durum daha da kötüleşti. Tüm faktörler gıda piyasalarındaki arz ve talebi önemli ölçüde etkiledi.

Kaynak: FAO

Düşük Gelirli Ülkeler Orantısız Şekilde Etkilendi

Düşük gelirli ülkeler artan gıda fiyatlarının yükünü taşıyor. Küresel gıda enflasyonu ortalaması 2020 yılı aralık ayında %2,3 iken 2023'ün başlarında %13,6'ya yükseldi. 2023 yılı mayıs ayında ise düşük gelirli ülkelerde %30'a ulaştı. Krizin doruk noktası olan 2023 yılı ocak ayında 1,5 milyardan fazla insanın yaşadığı düşük gelirli ülkelerin %65'i ve düşük-orta gelirli ülkelerin %61'i, %10'u aşan gıda enflasyonu ile karşı karşıya kaldı.

Küresel emtia fiyatlarında düşüş yaşansa bile bu düşüşün özellikle düşük gelirli ülkelerde yeteri kadar yansıtılmaması ciddi bir sorun teşkil ediyor.

SOFI 2025 Raporu (Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu), gıda fiyat enflasyonuna karşı bir dizi politika önermekte ve ülkeler arasındaki politika koordinasyonunun önemini vurgulamakta. Bu önlemler arasında, hedefli ve planlı mali destekler gibi sosyal koruma programlarıyla savunmasız hane halklarının korunması; güvenilir ve şeffaf para politikalarıyla enflasyonist baskıların kontrol altına alınması; tarımsal gıda Ar-Ge'sine yönelik stratejik yatırımların yanı sıra ulaşım ve üretim altyapısı ile pazar bilgi sistemlerine yönelik yatırımlarla üretkenliğin ve dayanıklılığın artırılması yer almakta.

Erişim: <https://www.fao.org/newsroom/detail/un-report--low-income-countries-hit-hardest-by-global-food-price-inflation/en>

Anahtar Kelimeler: Gıda, Enflasyon, Gıda Güvenliği.

5. Rusya'nın Askeri Sanayisini Modernize Etme Çabası / Chatham House (Birleşik Krallık)

Uluslararası yaptırımlar ve Ukrayna Savaşı, Rusya'nın askeri-endüstriyel temelindeki zayıflıkları daha da görünür hale getirdi. Rusya, rekor düzeyde savunma harcamalarına rağmen yeni ve ileri teknoloji askeri sistemler üretmekte zorlanmakta, Sovyet döneminden kalma sistemlere ve eski araştırmalara bel bağlamaktadır. Batı yapımı bileşenleri ikame etme çabaları yetersiz kalırken, yerli üretim ise ihtiyaçları karşılamamakta.

Kaynak: Ilya Pitalev

Kremlin'in iddialarının aksine, Rusya'nın askeri sanayisi gelişmekte değil, gerilemektedir. Önümüzdeki dönemde üretim süreçlerinin sadeleşmesi, kalite düşüşü ve Ar-Ge'de durgunluk kaçınılmaz. Rusya, yeni projeler yerine mevcut ve sahada test edilmiş sistemlere yönelecek. Bu eksikliklere rağmen OPK (Askeri Endüstriyel Kompleks), Ukrayna Savaşını sürdürebilecek kadar üretim yapma kapasitesine halen sahip.

Yine de bu kabiliyet, Rusya'nın uzun vadede Batı ve Çin'in askeri teknolojik ilerlemeleriyle rekabet edebileceği anlamına gelmemekte. Mevcut sorunlara ek olarak OPK; mali darboğazlar, nitelikli işgücü eksikliği, endüstriyel yoğunlaşma, kurumsal tutarsızlık, yolsuzluk ve kalite kontrol sorunları gibi ciddi yapısal problemlerle de karşı karşıyadır. Uyum sağlama çabaları yetersiz kalmakta; ithalatla ikame edilen bileşenler ise Batı teknolojisinin yerini dolduramamakta.

Yaptırımların sıkılaştırılması, bu teknolojik açığı daha da büyüterek Rus askeri kapasitesini uzun vadede daha fazla zayıflatacaktır. Bu doğrultuda Batı'nın hedefi, Rusya'nın askeri sanayisini daha da gerileterek Kremlin'in stratejik hesaplarını yeniden gözden geçirmesini sağlamaktır. Bu politika, Moskova'nın düşük yoğunluklu savaş kabiliyetini tamamen ortadan kaldırmasa da Rusya kaynaklı tehdidi daha yönetilebilir hale getirebilir.

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/07/russias-struggle-modernize-its-military-industry>

Anahtar Kelimeler: Asker, Rusya, Sanayi.

6. Çin, Elektrikli Araçlar ve Endüstriyel Stratejiler / Center for Strategic & International Studies (ABD)

Elektrikli araç (EV) satışları gelişmiş ekonomilerden ziyade gelişmekte olan ekonomilerde önemli ölçüde artıyor. Satışların artması ile özellikle batarya ve üretim zincirinde büyüme devam ediyor. ABD'deki EV satışları kısmen yavaşlasa da küresel çapta elektrikli araçlara geçiş süreci yavaşlamıyor. EV Volumes tarafından yayımlanan verilere göre 2025 yılı Nisan ayında küresel EV ve hibrit araç satışları bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla %38 oranında artış gösterdi.

Vietnam'da elektrikli araçların toplam araç satışları içerisindeki payı 2020 yılında %0 iken, 2025'te %53,8'e yükseldi. Çin'in 2020 yılında elektrikli araç satışının genel araç satışı içerisindeki payı %5,71 olurken, 2025 yılında %48,8'e ulaştı. Aynı yıllarda Türkiye'nin EV satışı sırasıyla %0'dan %16,51'e yükseldi. Avrupa Birliği'nde ise sırasıyla %10'dan %21'e yükseldi.

Birçok ülke yönetimi, enerji dönüşümü ve EV'leri değer zincirinde yükselmek için önemli bir fırsat olarak görmekte. Çin'in EV ihracatçısı olarak hızlı şekilde yükselmesi ve geniş pazar ağına sahip olması ülkelerin politikalarında önemli etkilere sahip. Çin'in EV ihracatını artırması daha önce EV'nin olmadığı ülkelerde pazar çeşitliliği sağlarken, diğer ülkelerde rekabeti kızıştırıyor. Ek olarak, birçok ülkede EV satışlarının büyük kısmını Çin menşeli EV'lerin oluşturduğu belirtiliyor.

Türkiye ise sahip olduğu yerli EV markası ile burada önemli bir istisnaya sahip. Çin, 2024 yılında EV ihracatını en çok 517.447 araç ile Avrupa Birliği'ne yaparken, onu sırasıyla Tayland (155.592), Birleşik Krallık (137.388) ve Filipinler (115.552) takip etti. Aynı dönemde Türkiye'ye ihraç edilen Çinli EV sayısı 33.058 oldu.

Kaynak: YASUYOSHI CHIBA

Çin'in sadece EV'leri değil büyüyen içten yanmalı motor ihracatı gelişmekte olan ekonomilerde otomotiv üretimini zorluyor. Brezilya, Güney Afrika ve Endonezya gibi yabancı otomotiv markalarının üretim üssü olan ülkelerde rekabet artıyor.

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/electric-vehicles-china-and-industrial-strategies-reshaping-mobility-emerging-economies>

Anahtar Kelimeler: Çin, Elektrikli Araç, İhracat.

7. AB Bütçe Teklifi: Doğru Öncelikler, Yetersiz Vizyon / Bruegel (Belçika)

Avrupa Komisyonu, 2028-2034 dönemine ilişkin bütçesi önerisi sundu. Mevcut bütçenin Gayri Safi Milli Gelir'in (GSMG) %1,1'ine denk gelen oranın %1,26'ya çıkarılması planlanıyor. Bu artış, ciddi yatırım açığı karşısında yetersiz kalıyor. Eski İtalya Başbakanı Mario Draghi'nin 2024 tarihli raporunda vurgulanan %4-5'lik yatırım eksikliği karşısında, yalnızca %0,15 oranında ek bütçe önerisi çözüm olmaktan oldukça uzak.

Bütçedeki en dikkat çekici unsur harcama önceliklerindeki değişim. Tarım ve uyum politikalarının payı azalırken, rekabetçilik, araştırma, eğitim, altyapı, savunma ve enerji bağlantılarına ayrılan kaynaklar artıyor. Dış harcamalar da yükseliyor. Çiftçilere sağlanan doğrudan sübvansiyonların etkisiz olduğu belirtiliyor; gıda güvenliğine katkı sağlamadığı gibi çevreye zarar verdiği ifade ediliyor. Bu desteklerin ulusal bütçelere aktarılması ve AB fonlarının katma değeri yüksek alanlara yönlendirilmesi öneriliyor.

Uyum politikası fonları için ise hâlâ meşru gerekçeler bulunuyor. Doğu-Batı Avrupa farkının azalmasıyla birlikte bazı azaltmalar kabul edilebilir görülüyor. Yeni Ulusal ve Bölgesel Ortaklık Planları stratejik planlamayı geliştirebilir. Komisyon'un hem planlayıcı hem denetleyici rolü, çıkar çatışması oluşturabilir. Ayrıca, bu planlar yerel ve bölgesel aktörlerin etkisini azaltabilecek bir merkezileşmeye yol açabilir.

Kaynak: Bruegel

Gelir tarafında karbon emisyonları, tütün ve elektronik atıklar gibi alanlara yönelik yeni vergilerin getirilmesi öneriliyor. Geniş tabanlı şirket vergisi ise dengesiz etkileri nedeniyle tartışmalı. Ticaret gelirlerinin büyük kısmının AB'ye aktarılması, ortaklık ruhuna daha uygun görülüyor. Ayrıca, zengin ülkelerin katkısını azaltan indirimlerin kaldırılma adımı olumlu değerlendiriliyor. Son olarak Komisyon, yedi yıllık bütçeye ek olarak acil durum

fonu ile Ukrayna'ya destek mekanizması öneriyor. Ancak bu araçların detayları henüz netleşmiş değil.

Erişim: <https://www.bruegel.org/first-glance/eu-budget-proposal-right-priorities-too-little-ambition>

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Bütçe, Harcama, Politika.

8. Birleşik Arap Emirlikleri ve Güney Kafkasya'da Köprü Kurmak / Emirates Policy Center (Birleşik Arap Emirlikleri)

BAE, Ermenistan ve Azerbaycan liderleri arasında görüşmelere ev sahipliği yaparak Güney Kafkasya'da çok daha aktif bir rol üstlendi. Azerbaycan ve Ermenistan liderleri, yıllarca süren çatışmayı sona erdiren barış taslağı üzerinde anlaşmaya varmalarının ardından ilk kez bir araya geldi. İki lider, iki ülke arasında devam eden bazı anlaşmazlıkları çözmek için uzun ve kapsamlı görüşmeler yaptı.

Toplantının ana amacı, barış anlaşması yapmak, sınır sorunlarını çözmek ve Zengezur koridorunun etkinleştirilmesi de dahil olmak üzere bölgesel bağlantılılığı teşvik etmektir. Peki iki ülke arasında barış anlaşmasını engelleyen faktörler nelerdir? Öncelikle, Ermenistan'ın 1990 Bağımsızlık Bildirgesine atıfta bulunan ve Dağlık Karabağ noktasında Azerbaycan'dan istenilen toprak taleplerinin bizzat Ermenistan Anayasası'nın içinde bulunması. Bakü, Ermenistan'dan anayasayı değiştirerek toprak taleplerinin kaldırılmasını istedi.

Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için 1992 yılında kurulan AGİT Minsk Grubu, Azerbaycan tarafından gereksiz bulmakta ve feshi istemekte. Bir başka konu ise, Zengezur koridoru da dahil olmak üzere bölgesel ulaşım yollarının açılması. Koridor, Avrupa'nın enerji güvenliğini artırma potansiyeline sahip olmanın yanı sıra, faaliyete geçmesiyle Sovyet sonrası coğrafyadaki güç ittifaklarını da yeniden tanımlayabilecek. Abu Dabi görüşmelerinde Azerbaycan ve Ermenistan liderlerinin, koridorun üçüncü taraflarca denetlenmesi konusunu değerlendirdiği ve ABD'nin 100 yıllık yönetim önerisinin gündeme geldiği bildirildi. Öneri, Washington'un bölgede Rusya

ve İran'a karşı etkisini artırma çabasını yansıtırken, Moskova ve Tahran koridoru jeostratejik bir kuşatma olarak görmekte.

Güney Kafkasya'da barış ve istikrarı sağlama çabaları, ABD ve AB gibi aktörlerle birlikte BAE-Türkiye iş birliği sayesinde daha da güç kazanmakta ve kalıcı bir çözüm beklentilerini artırmakta. Ermenistan ve Azerbaycan'ın, siyasi bir pragmatizmle hareket ederek bölgedeki enerji, ulaşım ve iletişim girişimlerinin potansiyel faydalarını araştırmaları ve hem Ermenistan hem de Azerbaycan'ın çıkarlarına hizmet eden stratejik planlar oluşturmaları öneriliyor. Avrupa, Güney Kafkasya'yı Rusya'nın enerji güzergahlarına önemli bir alternatif olarak görüyor. Güney Kafkasya jeopolitik bir rekabetin bir başka arenası haline gelmeden iki ülke arasında kurulacak yeni ilişkilerin, kazanan-kaybeden anlayışından uzak, karşılıklı güven ve iş birliğine dayalı olması gerekiyor.

Kaynak: EPC

Erişim: <https://epc.ae/en/details/brief/the-uae-and-bridging-the-gap-in-the-south-caucasus>

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, BAE, Ermenistan, İttifak.

C. ÇEVRE

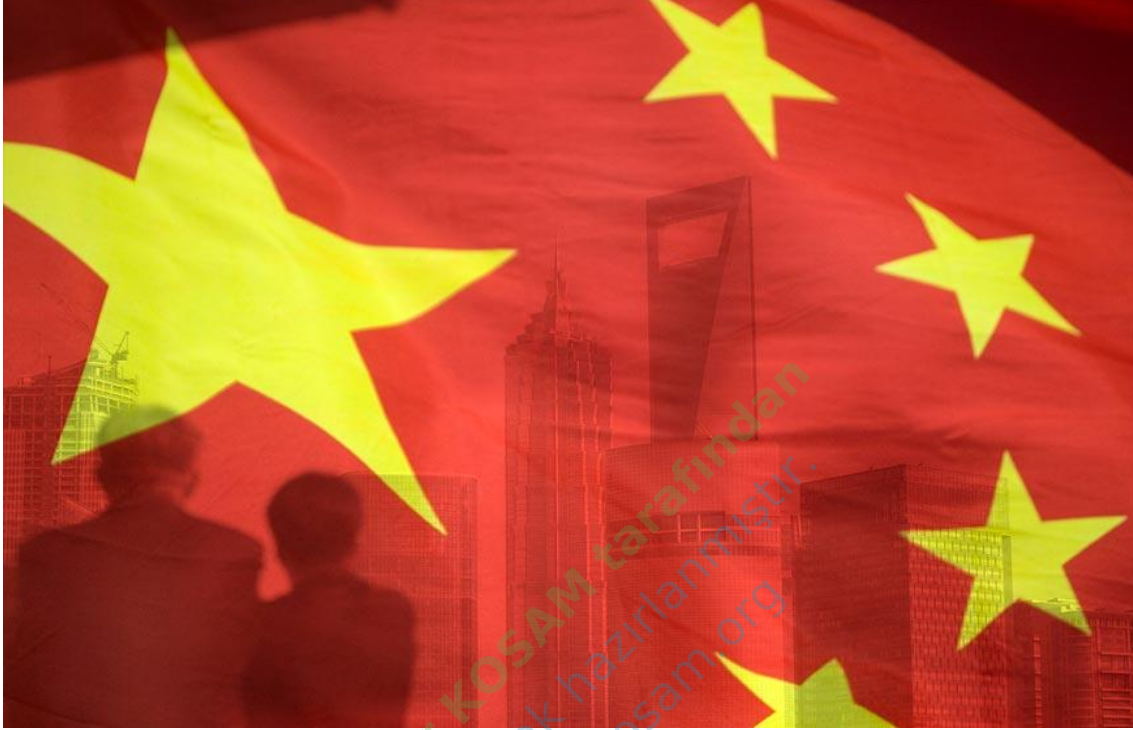
1. Çin'in Sessiz Savaşı / Observer Research Foundation (Hindistan)

Çin, Donald Trump döneminde artan gümrük vergilerine karşılık Nisan ayında savunma, enerji ve otomotiv sektörlerinde kritik öneme sahip yedi nadir toprak elementi ve mıknaşın ihracatına kısıtlamalar getirdi. Samaryum, gadolinyum, terbiyum, disprosyum, lutesyum, skandiyum ve itriyum gibi elementlerin ihracı artık özel lisansa tabi hale geldi. Mayıs ayında nadir toprak mıknaşın sevkiyatları %52,85 oranında azaldı. Joe Biden'ın başkanlığı sırasında artan teknoloji kısıtlamalarına karşılık olarak da galyum ve germanyum ihracatı kontrol altına alındı. 2024 yılı aralık ayında ise bu iki elementin ihracatına tam yasak getirildi. Çin, 2023 yılında küresel galyum üretiminin %98'ini, germanyum üretiminin ise %60'ını elinde tutuyordu.

Çin'in ihracat kontrolleri, sadece teknik değil, aynı zamanda stratejik bir yaklaşımın parçası olarak değerlendiriliyor. Xi Jinping, pandemi sonrası dönemde ülkesinin uluslararası üretim zincirlerine entegrasyonunu ulusal güvenliğin bir parçası olarak gördü. 2020 yılı aralık ayında yürürlüğe giren ihracat Kontrol Yasası, sofistike teknolojiler ve stratejik materyallerin ihracatına sınırlamalar getirirken, Çin Hükümeti'ne "çıkartmalar" gerekçesiyle işlem yapma yetkisi verdi. 2021 yılında yayımlanan beyaz kitapla bu politikalar daha da pekiştirildi. Aynı yıl devletin elindeki şirketler birleştirilerek Çin Nadir Topraklar Grubu kuruldu. Böylece stratejik mineraller üzerindeki kontrol merkezi hâle getirildi.

Hindistan gibi ülkeler, Çin'in bu stratejilerine karşı kendi kapasitesini güçlendirmeye yöneldi. Elektrikli araç üreticileri, nadir toprak elementlerinde yaşanacak olası kıtlığın üretimi aksatabileceğini vurguladılar. Hindistan Başbakanı Modi, BRICS Zirvesi'nde kaynakların silah hâline getirilmemesi gerektiğini vurguladı. Hindistan, Kanada'daki G7 Zirvesi'nde önerilen Kritik Mineraller Eylem Planı'nı destekledi. Japonya, Kanada, Almanya, İtalya, Güney Kore ve Birleşik Krallık'tan toplam 50 milyon dolar taahhüt geldi. Girişim, "Dirençli ve Kapsayıcı Tedarik Zinciri Güçlendirme" hedefi doğrultusunda

ilerleyecek. Çin'in stratejik kaynakları jeopolitik araç hâline getirmesi, küresel tedarik zincirlerinde kırılmalıkları gün yüzüne çıkardı ve alternatif iş birliklerini kaçınılmaz kıldı.

Kaynak: Grant Faint

Erişim: <https://www.orfonline.org/research/china-s-silent-war>

Anahtar Kelimeler: Çin, Güvenlik, İhracat, Kısıtlama.

2. Şehirler Isınırken Güçlü Altyapılar Sorunu Çözebilir / World Resources Institute (ABD)

Şehirler küresel ortalamanın iki katı hızla ısınıyor ve bu durum, özellikle yoksul mahallelerde daha fazla hissediliyor. Bunun başlıca nedeni, asfalt ve beton gibi ısıyı tutan kentsel yüzeyler. Ancak şehirler çatıları beyaza boyamak ve ağaç dikmek gibi yüzey altyapısına yönelik doğru müdahalelerle sıcaklık seviyesini azaltabilir. Kentsel ısıyı yönetmenin anahtarı, altyapının güneş enerjisiyle nasıl etkileşime girdiğini anlamaktan geçiyor. Açık renkli yüzeyler ve gölgelendirme uygulamaları şehirleri serinletmede etkili çözümlerdir. Örneğin, Phoenix'te yansıtıcı kaldırımlar yüzey sıcaklığını 7°C, Almeria'da beyaz badanalı seralar ise hava sıcaklığını 1,6°C düşürdü.

Serin çatılar, iç mekân sıcaklıklarını düşürme ve klima ihtiyacını azaltma gibi ek faydalara da sahiptir. Ayrıca, ağaç ve tente gibi gölge sağlayan yapılar da yüzey sıcaklıklarını büyük ölçüde düşürür. Bir araştırma, ağaç gölgesinin asfalt yüzeylere kıyasla sıcaklığı 25°C'ye kadar düşürebileceğini gösterdi. Sierra Leone, artan sıcaklıklarla mücadele edebilmek için son beş yılda 1 milyondan fazla ağaç dikti.

Bitkiler ve toprak, suyu buharlaştırarak çevreyi serinletir. Ancak buharlaşma nemi artırabilir; bu nedenle çözümler değerlendirilirken ısı endeksine, yani sıcaklık ve nemin bileşen etkisine de dikkat edilmeli. Diğer yandan su kütleleri, sıcaklıkta çok fazla değişiklik olmadan önemli miktarda ısıyı emebilir ve depolayabilir. Seul'de Cheonggyecheon Deresi'nin yeniden açılması, çevre sıcaklıklarını 6°C düşürmüştü, ekolojik ve sosyal faydalar sağlamıştır.

ÖSonuç olarak, daha fazla ağaç, sulak alanlar veya gölgelik yapıların kullanılması, insanların günlerini geçirirken maruz kaldıkları ısı ve sağlık risklerini önemli ölçüde azaltabilir. Bu tür kademeli stratejiler, hem şehirlerde yaygın ısı tehlikesinin azaltılmasına hem de insanların en çok ihtiyaç duyduğu yerlerde rahatlama sağlamasına olanak tanır.

Kaynak: iamc/Alamy

Erişim: <https://www.wri.org/insights/urban-heat-effect-solutions>

Anahtar Kelimeler: Altyapı, Isı, Sıcaklık.

3. Taraflar Konferansı (COP) ve Avustralya / The Australia Institute (Avustralya)

Avustralya, COP31 iklim zirvesine ev sahipliği yapmak için adaylığını ortaya koydu. Türkiye de daha önce COP31'e ev sahipliği yapmak için başvuruda bulunmuştu. Ancak kesin olan bir şey var ki o da fosil yakıt şirketleri ve lobiciler iklim eylemlerini sabote etmek için ellerinden geleni yapacaklar. Dolayısıyla, eğer Avustralya COP31 noktasında öne çıkmak istiyorsa fosil yakıt şirketlerini ve lobicileri iklim zirvesinden menetmeli.

Dürüst olmak gerekirse kömür, petrol ve gaz şirketleri iklim krizine neden oluyor. BM, bilim insanları ve Uluslararası Enerji Ajansı, küresel ısınmanın en kötü sonuçlarından kaçınmak için derhal fosil yakıt tüketiminin durdurulması gerektiğini belirtiyor. Normalde şirketlerin BM iklim görüşmelerinde yeri yok fakat geçen yıl Azerbaycan'da düzenlenen COP29'da en az 1770 kömür, petrol ve gaz lobisinin BM iklim görüşmelerine erişim izni aldığı bildirildi. Süreçte petrol anlaşmaları yapıldı ve bakanlar kömür ile gaz sponsorluğundaki etkinliklerde ikna edildi.

Kaynak: The Australia Institute

2023 yılında COP28'e başkanlık eden ve aynı zamanda Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) devlet petrol şirketi Adnoc'un CEO'su olan Sultan Al Jaber, fosil yakıtların aşamalı olarak kaldırılmasını destekleyen bilimsel kanıt olmadığını iddia etti. Tutumun etkisiyle,

konferans sonunda varılan anlaşmada kömürün “kademeli olarak kaldırılması” yerine “kademeli olarak azaltılması” ifadesine yer verildi. Oysa bilim, fosil yakıtların tamamen terk edilmesini savunuyor; ancak fosil yakıt lobileri, iklim krizine karşı alınması gereken önlemleri sürekli geciktiriyor ve zayıflatıyor.

Ancak Avustralya'nın iklim politikaları geçmişte birçok kez tartışıldı. Ülke, dünyanın en büyük üçüncü fosil yakıt ihracatçısı olurken, 100'den fazla yeni gaz ve kömür projesi geliştirmeye devam ediyor. Sonuç olarak, COP31'in gerçekten anlamlı hale gelmesi için Avustralya'nın fosil yakıt projelerine son vermesi ve yer altındaki kaynakların çıkarılmaması gerektiği dile getiriliyor.

Erişim: <https://australiainstitute.org.au/post/why-a-fossil-fuel-free-cop-could-put-australias-bid-over-the-edge/>

Anahtar Kelimeler: Avustralya, COP31, Fosil Yakıt, Kömür.

D. SOSYAL

1. Avustralya'da Göçmen Sorunu / Institute of Public Affairs (Avustralya)

Avustralyalılar, geçen hafta Victoria Eyaleti Başbakanı Allan'ın Pascoe Vale banliyösünde yeni bir sosyal konutun anahtarlarını bir göçmene teslim etmesine sosyal medyada sert tepki gösterdi. Birçok Avustralyalı, zaten sınırlı olan sosyal konutların burada doğmamış birine tahsis edilmesinin, birçok Avustralyalının ev satın almaya gücü yetmediği veya evsiz olduğu göz önüne alındığında haksız olduğunu belirterek hayal kırıklığına uğradıklarını dile getirdi. Avustralya İstatistik Bürosu (ABS) verilerine dayanarak, uzun vadeli göçmen rakamları mayıs ayı için 33.200'ün üzerindeydi. Söz konusu durum, mayıs ayı için tarihi bir rekordu. Kişi başına düşen milli gelir, son 11 çeyreğin dokuzunda azalma gösterdi.

Kaynak: IPA

Avustralya Hükümeti seçimlerden önce net göçü COVID-19 öncesi seviyelere (250.000 kişi) düşürme sözü verdi. Ancak, yeni göçmen sayısı şimdiden 550.000'i aşacak gibi görünüyor ve mevcut durum konut, altyapı ve sosyal uyum üzerinde ağır bir baskı oluşturuyor. Hükümet her ne kadar 2029 yılına kadar, 1,2 milyon yeni konut inşa etmeyi vaat etmiş olsa da şimdiden hedeflenen konut sayısının oldukça gerisinde kaldı. Marcel Peruffo'nun geçen hafta Sidney'de düzenlenen Ekonomistler Yıllık Konferansı'nda

sunduğu makalede, net göçün her %1'lik artışında, apartman kiralari ve fiyatlarının sırasıyla %5 ve %1,3 arttığı ifade edildi.

Biden'in görev süresi boyunca, çoğu gelişmekte olan ülkelerden gelen 7 milyondan fazla yasadışı göçmen ABD'ye akın etti ve bazı sorunlar ortaya çıktı. Ancak Avustralya'daki durum yasal bir göç akınıydı ve orantılı olarak daha fazla göçmen akını oldu. Sistem her ne kadar göçü yasallaştırmış olsa da ortaya büyük bir ahlak sorunu çıktı. Nitekim, Avustralya'ya gelenler göçmenlik acentelerine ve giderek daha vicdansız hale gelen, gelirlerini maksimize eden ve genellikle Avustralya'da çalışma hakkı sağlayan niteliklere sahip yükseköğretim kurumlarına fahiş ücretler ödüyorlar.

Erişim: <https://ipa.org.au/research/australias-prosperity/immigration-crisis-is-leaving-our-national-identity-homeless>

Anahtar Kelimeler: Göç, Avustralya, Konut Fiyatları.

2. İnsanlık Lekesi mi? / New Zealand Institute of International Affairs (Yeni Zelanda)

Filistin, dünyanın en büyük ampute çocuk grubuna ev sahipliği yaparken, başka yerlerde silahlı çatışmalarda çocuklar ciddi şekilde zarar görmeye devam ediyor. 2024 yılında yayınlanan rapora göre, çocuklara karşı 33.000 ağır ihlal gerçekleşti; bunlar arasında askere alma, öldürme, sakat bırakma, kaçırma ve cinsel şiddet yer alıyor. Bu ihlallerin BM barış gücü askerleri tarafından gerçekleştirildiği ifade ediliyor. İşgal altındaki Filistin toprakları, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Myanmar, Somali, Nijerya ve Sudan çeşitli suçlardan ciddi şekilde etkilenen ülkeler arasında yer alıyor.

2012 ve 2022 yılları arasında silahlı çatışmalardan etkilenen çocuk sayısı iki kat artış gösterdi. Bu dönemde 2 milyondan fazla çocuk hayatını kaybederken, 6 milyonu sakat kaldı ve 45 milyondan fazlası ciddi kayıplara ve travmalara maruz kaldı. Devletler, 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesinin uygulanması için baskı oluşturuldu. Bu çerçevede oluşturulan baskılar sayesinde, 1997'de BM Genel Sekreteri'ne bağlı özel temsilci ofisi kuruldu. Ayrıca 1998'de kabul edilen Roma Statüsü 18 yaş altı çocukların askere

alınmasını yasakladı ve bu yasak, 2000 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne eklenen İhtiyari Protokol'de de vurgulandı.

Silahlı çatışma bölgelerinde çocuklar, yerinden edilme ve insan ticareti gibi ciddi risklerle karşı karşıya kalıyor. Özellikle Orta Doğu, Balkanlar ve Afrika'da bu tehditler artıyor. UNICEF'e göre, 2023 yılı sonunda 47,2 milyon çocuk çatışmalar nedeniyle yerinden edildi. 2010 yılında, çocukların korunmasına yönelik özel bir Taahhüt Senedi başlatıldı, 2023 itibarıyla 30'dan fazla kuruluş bu taahhüde imza attı. Ancak yine de gösterilen gelişmeler yetersiz kalmakta.

Çocuklara karşı işlenen savaş suçlarının daha etkili bir şekilde yapılandırılması için uluslararası iş birliği ve daha güçlü yasal çerçeveler hayati önem taşımakta. Özetle, silahlı çatışmalardan etkilenen çocukların kaderi iki zıt yöne gidebilir: ya uluslararası hukuk, sivil toplum ve BM'nin desteğiyle çocuk haklarını koruyan kararlı bir küresel duruş sergilenir

ya da çocukların savaşa dahil edilmesi, istismarı ve yerinden edilmesi devam eder.

Kaynak: NZIIA

Erişim: <https://www.nzii.org.nz/articles/stained-humanity/>

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları, İhlal, Savaş Suçu.

3. Şehirde Yaşanan Konut Krizi ve Hükümet Planı / Centre for Cities (Birleşik Krallık)

Londra gibi büyük şehirlerde yaşanan konut krizi tekrar gündemde. Hükümet, yaşanan konut krizini çözmek adına “sosyal kira devrimi” adlı planını açıkladı. Plana göre, önümüzdeki on yıllık süreçte 300.000 yeni uygun fiyatlı konutun sağlanmasına yönelik Uygun Fiyatlı Evler Programı için 39 milyar sterlin ödenek tahsis edilecek. Tahsis edilecek ödeneğin en az %30’u Londra bölgesi için kullanılacak. Yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda konut krizinin etkileri en çok şehirlerde görülüyor. Şehirlerde kısıtlı olan konut stoku ve yüksek kiralara başta ekonomi olmak üzere hane halkı bütçesine zarar veriyor.

Benzer şekilde sosyal konutlarda geçici olarak konaklayan insanların artması ve belediye konutlarında bekleme listesinde bulunan insanların artması sorunu derinleştiriyor. Konut stokunu artırmak mevcut sorunları biraz olsa çöze de sosyal konut inşa etmenin daha etkili olacağı öngörülüyor. Ancak Londra’da sosyal konut inşa etmenin maliyeti çevre bölgelere kıyasla yaklaşık iki kat daha maliyetli olabiliyor. Bunun sebebi ise Londra’da imara açık arazilerin az olması, yeşil alanların çok olması ve kentsel dönüşüm tarzı bölgelerin yoğun olmasıdır.

Erişim: <https://www.centreforcities.org/blog/the-sharp-end-of-the-housing-crisis-is-in-cities-will-the-governments-plan-help/>

Anahtar Kelimeler: Londra, Konut Krizi.

E. TEKNOLOJİ

1. Siber İttifak, Rus Siber Suç Ağını Nasıl Çökertti? / Center for Strategic and International Studies (ABD)

Temmuz ortasında yürütülen uluslararası Operation Eastwood operasyonu, NoName057(16) adlı Rus menşeli hacktivist ağını hedef aldı. 4.000'e yakın gönüllüye sahip olan bu yapı, 2022 yılından bu yana NATO ülkelerine karşı 1.500'ü aşkın DDoS saldırısı gerçekleştirdi. Ukrayna'yı destekleyen ülkeleri hedef alarak, Moskova'nın hibrit savaş stratejileri doğrultusunda kritik altyapılara saldırılar düzenledi. İsveç, Almanya, Japonya gibi ülkelerin devlet kurumları ve özel şirketleri bu saldırıların odağında yer aldı. Europol ve ENISA öncülüğünde 19 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilen operasyon sonucunda, NoName057(16)'nın 100'den fazla sunucusu kapatıldı; Fransa ve İspanya'da iki kişi tutuklandı, yedi kişi hakkında yakalama kararı çıkarıldı.

NoName057(16), Moskova'nın siber saldırı gücünün yalnızca bir parçası. 2022 yılında Rusya kaynaklı siber saldırılar, 2020'ye kıyasla %300 arttı. Avrupa Birliği, 2023'ün son çeyreğinden itibaren hacktivist saldırıların iki katına çıktığını raporladı. Saldırıları; devlet kurumları, insani yardım ağları, kritik altyapı ve bilişim şirketlerini hedef aldı. KillNet gibi diğer Rus yanlısı gruplar da ABD ve müttefiklerine karşı benzer saldırılar düzenledi. Bazı grupların Rus istihbarat servisi GRU ile koordineli hareket ettiği yönünde bulgular mevcut. Rusya'nın hibrit savaş stratejisi yalnızca siber saldırıları değil, fiziki sabotajları da içeriyor. 2023-2024 arasında Avrupa'daki hibrit saldırılar üç kat arttı. Patlayıcı yerleştirme, suikast planları ve sabotajlar bu stratejilerin parçası. Moskova'nın hedefi, ABD ve müttefiklerini zayıflatmak ve istikrarsızlaştırmak. Siber uzayda bağımsız görünen ancak Kremlin hedeflerine hizmet eden aktörlerle yürütülen bu saldırılar, siyasi sorumluluğu belirsizleştirerek karşı hamleleri zorlaştırıyor.

Europol'e bağlı EC3 (Avrupa Siber Suçlarla Mücadele Merkezi) ve onun bünyesindeki J-CAT (Ortak Siber Suçlarla Mücadele Görev Gücü), siber tehditlere karşı etkili iş birliği modelleri geliştirdi. J-CAT, 13 Avrupa Birliği üyesi ile ABD'nin de aralarında bulunduğu 7

ortak ülkenin katılımıyla Lahey’de faaliyet yürütüyor. Ortak operasyonlar, istihbarat paylaşımı ve kapasite artırımı konularında etkin koordinasyon sağlıyor. Operation Eastwood’da elde edilen başarı, bu modelin önemini ortaya koydu. Ancak esnek yapılar sergileyen siber suç ağlarının yeniden organize olma ihtimali göz önünde bulundurularak, bu iş birliği yapısının yeni bölgelerde yaygınlaştırılması gerekiyor. Güney Kore, Japonya, Singapur ve Kenya gibi müttefiklerin de bu tür sistemlere entegre edilmesi, küresel düzeyde daha güçlü bir savunma hattı oluşturulmasına katkı sağlayabilir.

Kaynak: Gayan

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/how-cyber-alliance-took-down-russian-cybercrime>

Anahtar Kelimeler: Rusya, Siber Güvenlik, Siber Suç, Teknoloji.

2. Güney Çin’de Kanser Tedavisinde Atılım / Chinese Academy of Sciences (Çin)

Güney Çin’de Huizhou Merkez Halk Hastanesi’nde, kanser tedavisinde kullanılacak yeni nesil tıbbi ağır iyon hızlandırıcısının (SIMM) inşası sürüyor. Çin Bilimler Akademisi’ne bağlı Modern Fizik Enstitüsü (IMP) tarafından geliştirilen cihaz, daha küçük hacimli yapısıyla enerji tüketimini azaltıyor ve hastane işletme maliyetlerini düşürüyor. 2024 yılı

içinde kurulum ve devreye alma sürecine geçilmesi planlanıyor. Yeni sistem, önceki versiyonlara kıyasla daha yüksek ışın yoğunluğu ve operasyonel verimlilik sağlarken, dikey yapıya dönüştürülmesiyle de alan tasarrufu sunuyor. Minyatürize yapı, Gansu'daki Wuwei Hastanesi'nde kullanılan yatay sistemden farklı olarak daha çevreci bir çözüm sunuyor.

Ağır iyon radyoterapisi, özellikle cerrahiye uygun olmayan veya geleneksel radyoterapiye dirençli katı tümörlerde etkili olduğu kabul ediliyor. Hızlandırıcı tarafından üretilen yüksek hızlı ağır iyon ışınları doğrudan tümör bölgesine yönlendirilerek DNA'yı hedef alıyor ve hücrelerin ölmesini sağlıyor. Yöntem, sağlıklı dokulara daha az zarar verirken, ağrı düzeyini ve tedavi süresini azaltıyor. Huizhou'daki yeni cihazın operasyonel yapısı, daha az enerjiyle daha etkili tedavi yapılmasını olanaklı kılacak şekilde tasarlandı.

Çin'in ilk yerli tıbbi ağır iyon hızlandırıcısı 2020 yılı mart ayında Gansu'daki Wuwei Tümör Hastanesi'nde hizmete girdi. 20 Haziran 2025 itibarıyla, beşi yabancı olmak üzere 2.020'den fazla hasta burada tedavi gördü. 40'tan fazla tümör türüne yönelik uygulamalarda, 12 aylık hayatta kalma oranı %88,11, 36 aylık hayatta kalma oranı ise %70,09 olarak kaydedildi. Tedavi sürecinde fizikçiler, tümörün konumunu analiz ederek kişiye özel ışın yönlendirme planları oluşturuyor.

Wuwei'nin ardından Lanzhou, Hangzhou ve Putian'da benzer hızlandırıcılar devreye alındı; Nanjing ve Changchun gibi şehirlerde ise yeni tesislerin yapımı sürüyor. IMP (Modern Fizik Enstitüsü) ağır iyon hızlandırıcılarını geliştirme ve bu yüksek teknolojlili sistemleri halk sağlığı hizmetine sunma konusundaki çalışmalarını sürdürüyor. Çin, bu teknolojilerle yalnızca bilimsel ilerlemeyi değil, halk sağlığında somut iyileşmeleri hedefliyor.

Erişim: https://english.cas.cn/newsroom/cas_media/202507/t20250729_1048649.shtml

Anahtar Kelimeler: Çin, Teknoloji, Tedavi, Kanser.

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. World Resources Institute

Yerel Yönetimler Enerji Sistemlerinin Geleceğini Nasıl Dizayn Edebilir?

Çevrimiçi Etkinlik (13.08.2025)

Yerel yönetimler halkın enerji ihtiyacını karşılamada temiz enerji kaynakları kullanımı hususunda birçok zorlukla karşı karşıya. ABD’de temiz enerji dağıtımında, erişiminde ve elektrik kullanımında çeşitli sorunlar ortaya çıkmakta. Gerçekleştirilecek etkinlikte mevcut elektrik kullanımına yönelik yerel yönetimlerin ne tür önlemler alabileceği tartışılacak.

Erişim: <https://www.wri.org/events/2025/8/time-now-how-and-why-local-governments-should-shape-energy-systems-future>

2. CEDA

Güvenebileceğimiz Yapay Zekâyı Nasıl Tasarlarız?

Çevrimiçi Etkinlik (19.08.2025)

Endüstriler arasında yapay zekâ kullanımı artış gösterse de asıl mesele yapay zekânın nasıl güvenilir şekilde çalışma sistemlerine entegre edileceği önem arz ediyor. Etkinlikte, yapay zekânın güvenilir şekilde kullanımı ve endüstriyel faaliyetlerde nasıl kullanılacağı üzerine görüş alışverişi yapılacak.

Erişim: [https://portal.ceda.com.au/event/event%20overview?id=AI Community Forum How to design AI we can trust](https://portal.ceda.com.au/event/event%20overview?id=AI%20Community%20Forum%20How%20to%20design%20AI%20we%20can%20trust)

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**